

**Raport z diagnozy dotyczącej poczucia
bezpieczeństwa fizycznego
i psychicznego uczniów ze szczególnym
uwzględnieniem przemocy i agresji rówieśniczej
oraz relacji między uczniami a nauczycielami
w Społecznej Szkole Podstawowej
im. Rady Europy w Lubinie**

12września 2020 r.

I. Wprowadzenie

Diagnoza dotycząca poczucia bezpieczeństwa fizycznego i psychicznego uczniów ze szczególnym uwzględnieniem przemocy i agresji rówieśniczej oraz relacji między uczniami a nauczycielami w Społecznej Szkole Podstawowej im. Rady Europy w Lubinie przeprowadzona została w okresie od 2.09.2020 r. do 11.09.2020 r.

Celem badania było :

1. Przeprowadzenie diagnozy środowiska szkolnego.
2. Przeanalizowanie wyników i wyciągnięcie wniosków.
3. Aktualizacja Programu Wychowawczo-Profilaktycznego szkoły na rok szkolny 2020/2021 z uwzględnieniem wyników i wniosków z diagnozy.

II. Opis zastosowanej metodologii

Badanie przeprowadzono za pomocą anonimowych ankiet online skierowanych do uczniów klas 4-8 SSP. Pytania do narzędzi badawczych zostały sformułowane przez członków Zespołu.

Do określenia indeksu przemocy oraz ogólnego indeksu agresji zastosowano też kwestionariusz „Moje życie w szkole”, który jest zbiorem zdarzeń, jakie mogą spotkać ucznia w szkole. Kwestionariusz był skierowany do wszystkich uczniów w szkole.

III. Przebieg diagnozy

Badanie przeprowadził Zespół w składzie:

1. Justyna Zaryczańska –nauczycielka języka polskiego – przewodnicząca Zespołu,
2. Amelia Skawińska – pedagog, logopeda,
3. Bartosz Holdenmajer – nauczyciel informatyki i matematyki,
4. Katarzyna Chwedoruk – nauczycielka edukacji wczesnoszkolnej metodą pedagogiki M. Montessori, języka angielskiego,
5. Olga Żerelik – nauczycielka języka angielskiego,
6. Agnieszka Polanowska – nauczycielka matematyki.

Praca Zespołu została podzielona na trzy etapy:

1. Opracowanie pytań do ankiety (sierpień 2020 r.)
2. Przeprowadzenie diagnozy i opracowanie wniosków (od 2.09.2020 r. do 11.09.2020 r.)
3. Aktualizacja Programu Wychowawczo-Profilaktycznego szkoły na rok szkolny 2020/2021 z uwzględnieniem wyników i wniosków z diagnozy. (do 15 września 2020 r.)

III.I. Analiza uzyskanych odpowiedzi

- a) 150 uczniów klas 4-8 udzieliło odpowiedzi na pytania w ankiecie,
- b) 211 uczniów z klas 2-8 wypełniło kwestionariusz „Moje życie w szkole” (stanowi to 91,7% społeczności uczniowskiej).

Analiza wyników ankiety dla uczniów klas 4-8 SSP

1. Czy chętnie chodzisz do szkoły?

18% uczniów udzieliło odpowiedzi „zawsze”, 38,7% „prawie zawsze”, co razem stanowi ponad połowę odpowiedzi. „Czasami” odpowiedziało 38% uczniów. Pojawiło się kilka odpowiedzi „nigdy”.

2. Co w szkole lubisz najbardziej?

Na pytanie otwarte uczniowie odpowiadali w różnoraki sposób. Wskazywali przyjaciół, przerwy, czyli możliwość spędzania czasu z przyjaciółmi, poszczególne lekcje i nauczycieli, obiady i wycieczki szkolne.

3. Czego w szkole nie lubisz?

Na pytanie otwarte uczniowie odpowiadali w różnoraki sposób. Wskazywali ograniczenia związane z pandemią COVID-19, uwagi za zachowanie i minusy lub złe oceny. Wymieniali poszczególne lekcje oraz nauczycieli i przymus nauki. Kilka osób wskazało na zły system edukacji w kraju. Niektórym nie smakują obiady szkolne i zapach dobiegający ze stołówki.

Wielu uczniów odpowiedziało na to pytanie „niczego” oraz „wszystko lubię”.

4. Czy czujesz się bezpieczny w swojej szkole?

62,7% uczniów5. odpowiedziało „zawsze”, 28,7% „prawie zawsze, co razem stanowi 91,4% respondentów. Pozostali uczniowie odpowiedzieli „czasami”, kilka osób „nigdy”.

5. Co sprawia, że czujesz się bezpieczny w szkole?

62% uczniów wskazało tu „dobre relacje z rówieśnikami”. 47% uczniów zaznaczyło „obecność nauczyciela dyżurującego podczas przerw”. 40,7% respondentów wskazało „możliwość rozmowy z nauczycielem”, a 32,7% uczniów odpowiedziało „reakcje nauczycieli na niewłaściwe zachowania”.

Uczniowie wskazywali też „małą ilość uczniów w klasie” (24,7%), „obecność pedagoga” (11,3%). 10% uczniów odpowiedziało „żadne z powyższych”.

6. Czy Twoim zdaniem w szkole są miejsca, które można uznać za niebezpieczne? Jeżeli tak, zaznacz "inna odpowiedź" i napisz co to za miejsce i dlaczego tak uważasz.

95,3% uczniów odpowiedziało „nie”. Pozostali wskazali: „dwór, bo można się uderzyć”, „sala gimnastyczna, bo można sobie złamać rękę”, „stołówka, sala gimnastyczna”, „szkoła”, „korytarze”.

7. Do kogo zwrócisz się w szkole z prośbą o pomoc, gdy będzie taka potrzeba?

Najwięcej uczniów (70,7%) odpowiedziało, że „do wychowawcy”. 48% odpowiedziało „do kolegów, koleżanek”. 32,7% odpowiedziało „do innego nauczyciela”.

Pozostali wskazali też odpowiedzi „do pedagoga szkolnego”, „do dyrekcji”. 4,7% odpowiedziało „do nikogo”.

8. Co Twoim zdaniem ma wpływ na dobrą relację ucznia z nauczycielem?

Odpowiedzi na to pytanie były zbliżone, uczniowie wymieniali: zaufanie, wycieczki, rozmowy w grupie, wspólne wyjścia, sprawiedliwe ocenianie, uroczystości szkolne i klasowe oraz rozmowy indywidualne.

9. Jak oceniasz swoje relacje z wychowawcą?

„Bardzo dobrze” i „dobrze” odpowiedziało w sumie 90% uczniów. „Trudno powiedzieć” – 10%. Nikt nie odpowiedział „źle”.

10. Jak oceniasz swoje relacje z innymi nauczycielami?

„Bardzo dobrze” i „dobrze” odpowiedziało w sumie 86,7% uczniów. „Trudno powiedzieć” – 13,3%. Nikt nie odpowiedział „źle”.

11. Czy czujesz się sprawiedliwie oceniany?

„Zawsze” i „prawie zawsze” odpowiedziało w sumie 92,6% uczniów. „Czasami” i „nigdy” to odpowiedzi pozostałych ankietowanych.

12. Czy jeśli czegoś nie rozumiesz, możesz poprosić o pomoc nauczyciela?

90,7% uczniów odpowiedziało „zawsze” i „prawie zawsze”. 8,7% ankietowanych odpowiedziało „czasami”. Kilka osób odpowiedziało „nigdy”.

13. Czy nauczyciele traktują Cię z szacunkiem?

96% uczniów odpowiedziało „zawsze” i „prawie zawsze”. „Czasami” i „nigdy” odpowiedziało 4% badanych.

14. Czy dobrze czujesz się w swojej klasie?

89,3% uczniów odpowiedziało „zawsze” i „prawie zawsze”. „Czasami” i „nigdy” odpowiedzieli pozostali badani.

15. Czy masz w klasie/szkole przyjaciół?

90% uczniów odpowiedziało „tak”. „Trudno powiedzieć” odpowiedziało 8,7% badanych. 1,3% odpowiedziało „nie”.

16. Czy są w klasie koledzy (koleżanki), którzy pomogliby Ci w nauce, gdybyś o to poprosił?

80,7% uczniów odpowiedziało „tak”. „Trudno powiedzieć” odpowiedziało 15,3% badanych. 4% odpowiedziało „nie”.

17. Czy znasz prawa dziecka?

87,3% uczniów odpowiedziało „tak”. 12,7% odpowiedziało „nie”.

18. Czy zauważyłeś, aby Twoi koledzy/koleżanki robili coś, co nie jest dobre dla ich zdrowia? Jeśli "tak", zaznacz inną odpowiedź i napisz, co takiego robili i gdzie (w szkole, czy poza szkołą)?

90,7% uczniów odpowiedziało „nie”. Pozostali wskazali: palenie papierosów poza szkołą, picie napojów energetycznych, jedzenie fastfoodów, spożywanie dużej ilości cukru oraz bieganie po korytarzu szkolnym.

19. Określ swoją płeć.

Dziewczęta stanowiły 54,7% respondentów, chłopcy 45,3%.

Analiza wyników kwestionariusza „Moje życie w szkole” dla uczniów klas 2-8 SSP

1. KLASY II – III

W badaniu wzięło udział 66 uczniów.

INDEKS PRZEMOCY – 9,34 %

OGÓLNY INDEKS AGRESJI – 9,60%

Analizując sformułowania świadczące o przemocy i agresji można stwierdzić, iż w szkole nie ma problemu z wyłudzeniem pieniędzy – dwie osoby wskazały, iż tylko jeden raz zdarzyła im się sytuacja, aby ktoś zabrał lub chciał zabrać uczniom pieniądze.

Uczniowie również szanują swoje i cudze mienie – 9 uczniów stwierdziło, iż sytuacja celowego niszczenia ich rzeczy zdarzyła się tylko raz natomiast 2 osoby uznały, że niszczenie ich rzeczy miało miejsce więcej niż jeden raz.

7,58% ankietowanych uczniów twierdzi, iż spotkała się z groźbami pobicia więcej niż jeden raz. Istotne jest to, że taką odpowiedź zaznaczyło 10,12% chłopców i 3,03 % dziewczynek.

Uczniowie w klasach młodszych są jeszcze na etapie nauki reakcji na różne sytuacje konfliktowe. Często zdarza się, że uczniowie zbyt szybko reagują i np. zamiast rozmawiać

kopią lub próbują to zrobić. 12,12% uczniów twierdzi, że spotkała je taka sytuacja ze strony rówieśników więcej niż raz – 21,21% badanych chłopców i 3,03% dziewczynek.

13,64% ankietowanych uczniów uznało, iż więcej niż 1 raz inny uczeń sprawił lub próbował sprawić im ból.

Wśród uczniów klas II – III najczęściej występującym aktem agresji jest uderzenie lub próba pobicia kolegi lub koleżanki. Z takim doświadczeniem miało do czynienia 19,7% ankietowanych uczniów więcej niż 1 raz – 30,30% chłopców i 9,09% dziewczynek.

2. KLASY IV – VI

W badaniu wzięło udział 87 uczniów.

INDEKS PRZEMOCY – 2,68%

OGÓLNY INDEKS AGRESJI – 4,41%

W badanej grupie żaden z ankietowanych uczniów nie wskazał, aby miał do czynienia z groźbami o pobiciu, wyłudzeniem pieniędzy lub niszczeniem własności prywatnej więcej niż 1 raz. 4 osoby 1 raz usłyszały groźbę dotyczącą przemocy natomiast 2 osoby wspominały o jednorazowym zniszczeniu mienia. W związku z powyższym można stwierdzić, iż sytuacje te były incydentalne.

3,45% ankietowanych stwierdziło, iż więcej niż jeden raz mieli sytuacje związane ze sprawieniem bólu i biciem.

Najczęściej występującą w tej grupie wiekowej formą przemocy są kopnięcia – 9,20% badanych uczniów wskazała, iż została kopnięta więcej niż 1 raz – 4,35% dziewczynek i 14,63% chłopców.

3. KLASY VII – VIII

W badaniu wzięło udział 58 uczniów.

INDEKS PRZEMOCY – 3,45%

OGÓLNY INDEKS AGRESJI – 3,88%

Wśród badanych uczniów nikt nie wskazał, żeby inny uczeń próbował zabrać pieniądze lub zniszczyć własność uczniów więcej niż 1 raz. 1 osoba stwierdziła, że z zabranieniem pieniędzy lub próbą zabrania miała do czynienia 1 raz, natomiast zniszczenie lub próba zniszczenia własności przez kolegę lub koleżankę zdarzyło się 3 osobom jednorazowo.

5,17% uczniów wskazało, iż więcej niż 1 raz zostało kopnięte, ktoś groził zastosowaniem przemocy, inna osoba sprawiła ból i ktoś uderzył lub próbował uderzyć ucznia. Istotne jest to, że o przemocy w formie kopnięć, groźeniu zastosowaniem przemocy i biciu lub podejmowaniu prób mówili jedynie chłopcy – 11,11%.

Wnioski:

Uczniowie w większości chętnie przychodzą do szkoły. Szkołę cenią za możliwość spotykania przyjaciół, uczestniczenia w lekcjach oraz jedzone w szkole obiady i organizowane wycieczki. Indywidualne predyspozycje uczniów mają wpływ na to, co wskazują jako rzeczy, których nie lubią.

Zdecydowana większość uczniów czuje się bezpiecznie w szkole, są jednak tacy, którzy czują się tak tylko czasami lub nigdy. Również w klasie większość uczniów czuje się bezpiecznie, jednak nie wszyscy. Wpływ na to ma to, czy mają w klasie i szkole przyjaciół oraz to, czy osoby te udzielają im pomocy w nauce. Zdarzają się też incydentalne kopnięcia, popchnięcia, naruszenia mienia, pojedynczy uczniowie wymienili też groźby i próby uderzenia.

Wielu uczniów wskazuje, że dobre kontakty z rówieśnikami i obecność oraz rozmowy z nauczycielami wpływają pozytywnie na ich poczucie bezpieczeństwa. Są jednak tacy, według których nie ma to wpływu na ich bezpieczeństwo.

Teren szkoły jest dla uczniów miejscem bezpiecznym. Kiedy mówią o miejscach niebezpiecznych, wskazują teren zielony i salę gimnastyczną jako miejsca, w których można sobie zrobić krzywdę albo stołówkę i korytarze, czyli miejsca zatłoczone.

Uczniowie mają zaufanie do swoich wychowawców, nauczycieli, koleżanek i kolegów i zwracają się do nich o pomoc, gdy jest taka potrzeba. Są jednak nieliczni uczniowie, którzy nie zwróciliby się o pomoc do nikogo.

Uczniowie świadomie określają, że na dobre relacje ucznia z nauczycielem wpływają rozmowy i wspólne spędzanie czasu oraz sprawiedliwe traktowanie i ocenianie.

Wskazują, że ich relacje z wychowawcą są dobre lub bardzo dobre. Podobnie oceniają relacje z pozostałymi nauczycielami. Mają na nie wpływ sprawiedliwe ocenianie uczniów, udzielanie pomocy i wyjaśnień oraz traktowanie ucznia z szacunkiem.

Wszyscy uczniowie powinni znać swoje prawa. Ich znajomość deklaruje 87,3% uczniów, zatem nie wszyscy.

Rekomendacje:

1. Aby wzmocnić poczucie bezpieczeństwa u uczniów należy ująć w szkolnym Programie Wychowawczo-Profilaktycznym zajęcia o tematyce:
 - Jak mogę wpływać na poczucie bezpieczeństwa moich kolegów i koleżanek?
 - Jak chronić swoje zdrowie podczas aktywności fizycznej i nie tylko?
 - Zasady poruszania się w grupie i savoir vivre na stołówce.
 - Jak zaufać kolegom i nauczycielom?
 - Dlaczego warto sobie pomagać?
 - Zdrowe nawyki żywieniowe.
 - Konsekwencje palenia tytoniu.

2. Należy kontynuować tradycje wspólnych wyjść klasowych, wycieczek i często rozmawiać z uczniami, nie tylko z klas wychowawczych.
3. Nauczycieli powinni zwrócić uwagę na to, czy każdego ucznia oceniają sprawiedliwie i czy chętnie udzielają mu dodatkowych wyjaśnień dotyczących tematów lekcji oraz traktują go z szacunkiem.
4. Należy zapoznać wszystkich uczniów z prawami dziecka.